

Nýggj hugskot

ER tað nakað, sum vit hava brúkt fyrri her á landi í løtuni, so er tað hugskot og uppskot um, hvussu vit sleppa okkum burtur úr kreppuni og fáa gongd á samfelagshjóluni. Tað hevur annars ikki verið eyðkenni fyri føroyingar at geva skarvin yvir, tá harðast leikar ár. Og orðatakið "Neyðin lærir nakna kvinnu at spinna" kemur so heldur ikki burtur úr ongunum. Tað hevur tvørturímóti verið eitt av okkara eyðkennum, tá ringar tíðir vóru fyrri stavn, at royna nýggjar leiðir, royna at

finna útvegir, sum kundu skaffa arbeiði og inntøkur aftur til hetta samfelagið. Hetta hava vit so mong dømi um, men skulu lata tey liggja her.

MEN tó er munur millum fyrr og nú tann, at umframt at vit missa fiskileiðir aðrastaðni, so er við at ganga undan her hjá okkum eisini. Her hava vit ikki dugað nóg væl at húsast. Men tað ber ikki til at fella í fátt og bara brúka tíðina til at geva hvørjum øðrum skyldina fyri støðuni. Nú mugu bróta upp úr nýggjum og til tess er neyðugt við nýggjum

hugskotum og uppskotum. Tað er brúkt fyrri initivrikum vinnulívsmönnum eins og politikarum.

Í blaðnum leygardagin sóknaðist landsstýrismaðurin í fiskiðnaðarmálum eftir komandi ættarliðnum av vinnulívsmönnum og bað hesar stiga fram og vísa síni evni og sín kunnleika at skaffa landinum nýggj arbeiðspláss og inntøkur. Í sama blað høvdu vit samrøðu við vinnulívsmann, sum vísir á nýggjar leiðir, eitt nú veiðu eftir nýggjum fiskasløgum á Hatton

Bank. Og fyrri góðum mánað síðani var tað skiparin á Beini, sum vísti á góðu úrslitini í Irmingarhavinum. Í blaðnum í dag koma so fleiri fakfeløg við uppskoti um, hvussu vit eftir trimum árum kunnu fáa 3000 nýggj arbeiðspláss.

SOLEIÐIS skal tað vera. Hvat vit so enn halda um tey einstøku hugskotini, so er nettup tann sannroynd, at tey verða fostrað og sett fram í orðaskiftinum, tekni um, at hóast ringar tíðar, so eru vit tilreiðar at bróta upp um armar og finna nýggjar útvegir.

Vilhelm Johannesen, framsøgumaður javnaðarfloksins:

Landskassaveðhaldini hava havt stóran týdning fyri føroyska samfelagið

Landskassaveðhaldini eru gjørd til ókvæmisorð, men eingin ivi er um, at landskassaveðhaldini hava givið føroyska samfelaginum og hvørjum einstøkum borgara her á landi munandi meira, enn tey hava kostað segði Vilhelm Johannesen, tingmaður og framsøgumaður javnaðarfloksins, tá figgjarlógarskotið varð til 1. viðgerð á tingi.

1. viðgerð av uppskotinum til ta fimtu spari-
figgjarlógina á rað. Talan er
um uppskotið til figgjarlóg-
tingslóg fyri figgjarárið
1993.

Tann fyrsta sparifiggjarlógin var galdandi fyri figgjarárið 1989. Síðani kann eg nevna figgjarlógirnar fyri 1990, 1991 og 1992, umframt fyriliggjandi figgjarlógarruppskot. Tá eg sigi, at hesar fimm figgjarlógirnar eru spari-figgjarlógir burturav, so merkir hetta kortini ikki, at útslað hevur verið á øllum figgjarlógum frammanundan, og at als ongar spari-figgjarlógir hava verið framdar tey árin.

Í nógv ár sýndu vit vanligt sparsemi. Tá ráddi um, í størst møguligan mun, at tálma vøkstrinum í almennu flógnum og almennu rakstrarútreiðslunum. Men hetta var alt í vanligum ella normalum tíðum. Tey seinastu fyra árin hevur støðan verið nógv øðrvísi. Nú tosa vit ikki um vanligar spari-figgjarlógir. Vit tosa heldur ikki

um at tálma vøkstrinum. Orsakað av teirri vánaligu búskaparstöðuni, eru vit noyðd at tosa um óvanligar spari-figgjarlógir og um beinleiðis skerjingar á figgjarlógini.

Inntøkurnar vuku

Orsøkin til broytingina er tann, at fram til 1988, høvdu vit vøkstur í føroyska samfelagnum. Inntøkurnar hjá føroyingum, bæði á sjógv og landi, gjørdust stórrar og stórrar. Tær vuku frá einum ári til annað. Hetta førði til øktar inntøkur, bæði hjá kommununum og hjá landskassanum, við tí úrsliti, at javnvágin á figgjarlógini eisini gjørdist stór frá ári til árs. Talan var sostatt um uppgangstíðir og støðugan figgjarlógan vøkstur.

Undir hesum umstøðum royndu skiftandi landsstýri og skiftandi samgongur at spara mest møguligt. Í størst møguligan mun varð roynt at halda aftur í almennu útreiðslunum. Men í teimum góðu tíðunum varð eitt áhaldandi trýst lagt á politikararnar. Trýstið, sum

var sera stórt, kom frá nógvum ymskum síðum. Frá almennu stovnunum, frá kommununum, kommunal-um felagsskapi, vinnulív-
inum – ja, stutt sagt kom hetta trýst frá so at siga øllum fólkinum.

Tær vaksandi inntøkurnar hjá fólkinum, og harvið eisini hjá kommununum og landskassanum, førdu til ein ávísan dans um gullkálvin. Figgjarlaga innspæringin uttanifrá – her hugsi eg um tær stóru kommunalu og serliga privatu uttanlandslántøkurnar – settu enn stórri ferð á dansin um gullkálvin og at enda gjørdist dansurin so ógvusligur og so villur, at skiparin ikki kundi annað, enn missa tamarhaldið á dansinum. Dansifólkið misti steivið og seinni mistu vit øll fótafestið.

Í hesum góðu árunum var tað ikki lukkuligt at vera tann politikarinn, sum bara oyvdi sær at seta eitt spurnartekin við ella loyvið sær at umhuga, annaðhvørt hann vildi siga ja ella nei til ym-

iskar fløgur, ið gjørdar vórðu, ella sum ætlanir vóru um at fremja. Og søgdu vit beinleiðis nei, so fuku ókvæmisorðini um oyrni á okkum, og vit vórðu skildir fyri bæði eitt og annað.

Uttanlandsskuldin

Nú nevndi eg fyri løtusíðani tær stóru kommunalu og privatu uttanlandslántøkurnar. Onkur spyr sjálvandi hví eg ikki nevndi landskassan í hesum sambandi. Orsøkin til tess er sera einföld. Hon er nevniliga tann, at landskassans partur av uttanlandsskuldini um hetta mundið var evarska lítill og í veruligari minking, soleiðis at hesin parturin nærur ongan týdning hevði.

Við árslok 1988 var nettouttanlandsskuldin hjá landskassanum komin niður á umleið 400 mió. kr. Til sammetingar kann verða nevnt, at í dag er uttanlandsskuldin hjá landskassanum umleið 2,5 mia. kr. ella við øðrum orðum er hon seks-

Framhald á síðu 3

Vilhelm Johannesen, tingmaður og framsøgumaður javnaðarfloksins undir viðgerðini av figgjarlógarruppskotinum. Mynd kálmur